

N:o 41.

Af Herr **E. Thomasson**: *Angående förhöjning i årsanslaget till botaniska institutionen vid Lunds universitet.*

Lunds universitets större konsistorium ingick nästlidna år till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan om aflåtande af nådig proposition till 1882 års Riksdag om förhöjning i årsanslaget till botaniska institutionens i Lund materiel med 2,000 kronor och i trädgårdsmästarens lön med 400 kronor.

Af det Botanices Professorn Areschougs anförande, som ligger till grund för konsistoriets underdåniga framställning, inhämtas, att sedan den nya botaniska trädgården med tillhörande växthus tagits i bruk, visserligen någon förhöjning i årsanslaget till den botaniska institutionen beviljats, men att denna förhöjning ingalunda stått i rimligt förhållande till trädgårdens och växthusens ökade omfång. Det kunde nemligen med visshet antagas, att den nya trädgården har en 3—4 gånger större areal än den gamla, och att växthusen i den förra likaledes äro många gånger större än i den senare. I staten för år 1861 upptoges anslaget till botaniska institutionen, sedan lön för trädgårdsmästaren och trädgårdsdrängar frändragits, till 1,878 riksdaler och hade sedermera höjts till 3,100 kronor, eller med 1,222 kronor. Men att kostnaden för en sådan institutions underhåll måste stiga, i samma mån som institutionen växte i omfång, låge i öppen dag. Ej blott sjelfva trädgården kräfde i samma mån större kostnader för sitt underhåll, utan äfven, och kanske i ännu högre grad, växthusen, ej blott på grund af den större åtgången på stenkol och den större förbrukningen af materiel, utan äfven genom den talrikare personal, som fordras för växternas behöriga skötsel. Det hade derföre äfven någon gång inträffat, att tillskott från universitetets sida fått göras för att betäcka uppkommen brist, och att detta ej oftare inträffat, berodde dels på de under senare åren jemförelsevis låga priserna på stenkol, dels på en så genomgående inskränkning i utgifterna,

att densamma i väsentlig mån hämmat hela institutionens tidsenliga och vetenskapens växande kraf motsvarande utveckling. Af denna anledning hade ej blott åtskilliga, mycket behöfliga åtgärder för sjelfva trädgårdens vidmakthållande och förbättrande, såsom grusning af gångar, djupgräfning, användning af jordförbättringsmedel, växternas ordentliga etikettering m. m. måst uraktlåtas, utan äfven alla inköp af växter för trädgården, ökandet af herbarierna och öfriga samlingar af preparater, hvilka i vår tid vore af så stor betydelse vid undervisningen i naturvetenskapen, hade på samma sätt fått stå tillbaka. Ännu saknades i växthusen representanter för mången i vetenskapligt afseende intressant växtfamilj, liksom äfven ett stort antal, vare sig i ekonomiskt, tekniskt eller medicinskt afseende viktiga växter, hvilka endast genom köp kunde erhållas. Att under sådana förhållanden den botaniska institutionen ej kunde vara af det gagn såväl för den vetenskapliga forskningen och den studerande ungdomen som äfven för allmänheten, som man af en dylik institution hade rätt att fordra, vore lätt att inse.

I afseende på den begärda tillökningen i trädgårdsmästarens lön erinrar Herr Professor Areschoug, att botaniska trädgården i Lund hade den lyckan att ega en trädgårdsmästare, hvars framstående skicklighet i sitt yrke vore allmänt bekant och erkänd och åt hvars nit för trädgården Herr Professorn, såsom institutionens föreståndare, skänkte det varmaste erkännande. Den plats, trädgårdsmästaren beklädde, vore i följd af speciella förhållanden vid Lunds botaniska trädgård i hög grad ansträngande. Visserligen vore 800 kronor årligen anslagna till arbetsbiträde, men detta obetydliga belopp, som knappast skulle vara tillräckligt till aflöning af en enda i yrket någorlunda erfaren person, hade för vinnande af mera arbetskraft måst fördelas på tre s. k. elever, hvilka vore oerfarna, 16—20-åriga ynglingar, som mot en aflöning af 200 till 300 kronor toge anställning vid trädgården för att inlära yrket och efter ett par års förlopp på annat håll sökte anställning. Alla göromål, så snart de fordrade någon insigt eller erfarenhet, måste därför af trädgårdsmästaren sjelf förrättas, och dessa göromål vore i anseende till trädgårdens och växthusens storlek både många och ansträngande. All billighet talade således för att trädgårdsmästarelönen höjdes från nuvarande 1,800 kronor till samma belopp, som den utgör i Upsala, eller 2,200 kronor.

Om den begärda förhöjningen af sammanlagdt 2,400 kronor beviljades, skulle hela årsanslaget till löner, arbetsbiträde, underhåll m. m. komma att uppgå till 8,100 kronor, fördelade på följande sätt:

Anslag till materielen	Kronor 5,100: —
Trädgårdsmästarens lön	„ 2,200: —
Anslag till trädgårdsdrängar.....	„ 800: —

Summa Kronor 8,100: —

I betraktande af Lunds botaniska institutions storlek och i jemförelse med anslagen till likartade institutioner på andra ställen kunde detta belopp svårigen anses vara för högt tilltaget. Den årliga kostnaden för underhåll af t. ex. Köpenhamns botaniska trädgård kunde antagas uppgå till omkring 40,000 kronor, oberäknadt lönerna, samt med löner till 50,000 å 60,000 kronor; och denna trädgård vore likväl till arealen föga större än den i Lund, ehuru växthusen i Köpenhamns botaniska trädgård vore flera gånger större än der. En närmare till hands liggande jemförelse erbjöde botaniska institutionen i Upsala, hvilken, med afseende på trädgårdens areal, när man frånsåge från den del af densamma, som ej är tagen i anspråk för vetenskapliga ändamål, samt växthusens storlek, torde vara någorlunda likställd med den i Lund. Denna institution hade, sedan Riksdagen 1880 beviljat en förhöjning af 3,000 kronor, ett anslag af 10,000 kronor, nemligen:

Anslag till materielen	Kronor	3,000: —
„ „ museum	„	500: —
Lön till örtagårdsmästaren	„	2,200: —
„ „ 2 orangerigesäller	„	1,000: —
„ „ 2 eldare	„	400: —
Den omnämnda förhöjningen	„	3,000: —
	Summa kronor	10,100: —

Toge man vidare i betraktande, att denna institution dessutom hade fritt bränsle och värderade denna förmån till 1,000 kronor, hvartill kostnaden för bränsle vid Lunds botaniska trädgård årligen i medeltal torde belöpa sig, så uppginge anslaget till Upsala botaniska institution för närvarande till 11,100 kronor.

Universitetets kansler tillstyrkte konsistoriets anslagsbegäran, men Kongl. Maj:t har icke för Riksdagen framlagt densamma, utan tvifvel endast för att ej såmedelst öka den dryga slutsumman å åttonde hufvudtiteln. Ty jag är fullt viss om att Regeringen, särskildt Herr Statsrådet och Chefen för Ecklesiastikdepartementet, erkänner behovet och vigten af den sökta förhöjningen.

Sveriges Riksdag, hvilkens obestridda ära det är att alltid hafva öppen blick och öppen hand för vetenskapens och bildningens kraf, skall säkert icke tveka att redan vid innevarande riksdag tillgodose det här föreliggande, på det att en dyrbar och maktpåliggande vetenskaplig institution icke längre må, i följd af ekonomiskt trångmål, vara urständssatt att rätt fylla sin uppgift. Det gäller endast 2,400 kronor; och något kraftigare torde icke kunna anföras för befogenheten af det sydsvenska universitetets anspråk härutinnan än att, på sätt af förestående anslagsredogörelser framgår, anslaget till den

botaniska institutionen i Lund skulle, *med den öskade förhöjningen*, komma att uppgå till just jemnt den summa, som samma institution i Upsala, med inberäkning af bränslets värde, hade år 1880 och hvilken då befans så otillräcklig, att Riksdagen på enskild motion och tvärt emot Stats-Utskottets afstyrkande beviljade, Andra Kammaren till och med utan votering, en tillökning i anslaget af 3,000 kronor.

På grund af det anförda vänder jag mig tillitsfullt till Riksdagen med vördsam anhållan,

att Riksdagen ville bevilja en förhöjning i årsanslaget till botaniska institutionen vid Lunds universitet af 2,400 kronor, nemligen 2,000 kronor till materielen och 400 kronor såsom tillökning i trädgårdsmästarens lön.

Motionen torde varda till Stats-Utskottet hänvisad.

Stockholm den 28 Januari 1882.

E. Thomasson.